

RDA, nitelikli kataloglamanın gerçekleştirilmesine olanak sağlayacaktır.

Çevrimiçi ve web tabanlı bir araç olarak:

- RDA kuralları, özel uygulama biçimlerine veya belirli görevlere uygun olarak düzenlenebilmekte; çeşitli türlerdeki kaynakların kataloglanmasına imkân tanımaktadır.
- RDA, bilinmeyen formatları kataloglama konusunda verimliliği artıracaktır –Kataloglama için gerekli olan tüm kurallara çevrimiçi bir araçla erişilebilmektedir.
- RDA, kullanıcıların çevrimiçi olarak kendi görüşlerini eklemelerine izin verecektir. Aynı şekilde kural yorumlamaları, kurumsal politikalar veya ağ politikaları RDA Online ile bütünleştirilebilmektedir.
- RDA, satın alınan ürünlerin sistemle entegrasyonuna olanak sağlayacak; böylece kataloglama yapan bireylerin iş akışlarını ve performanslarını olumlu yönde etkileyecektir.

RDA'nın Uygulanması

Analizlerin ardından US RDA Test Coordinating Committee, British Library, Library and Archives Canada, Library of Congress ve National Library of Australia 2013'ün ilk dönemlerinde eş güdümlü bir şekilde RDA'yı uygulayacaktır. Bu milli kütüphaneler tarafından kullanılan öğretim materyalleri ilgili kütüphanelerin Web sitelerinde tekrar kullanım için ücretsiz olarak sunulmaktadır.

RDA, Resource Description and Access (Kaynak Tanımlama ve Erişim) Joint Steering Committee (JSC) for Development of RDA tarafından,

- American Library Association
  - Australian Committee on Cataloguing
  - British Library
  - Canadian Committee on Cataloguing
  - Chartered Institute of Library and Information Professionals (CILIP)
  - Library of Congress
- gibi kurumların desteğiyle geliştirilmiştir.

The Committee of Principals (CoP), bu projeyi bir bütün olarak yönetmektedir.

- American Library Association
  - British Library
  - Canadian Library Association
  - Chartered Institute of Library and Information Professionals (CILIP)
  - Library and Archives Canada
  - Library of Congress
  - National Library of Australia
- gibi kurumlar CoP'un üyeleri arasında yer almaktadır.

Ortak yayıncılar olarak,

- American Library Association
- Canadian Library Association
- CILIP, yayınevi Facet Publishing olan (www.facetpublishing.co.uk)

ise RDA için finans ve ürün desteği sağlamaktadırlar.

RDA ile ilgili daha fazla bilgi için:
<http://www.rda-jsc.org/rda.html>

İngilizceden Türkçeye Çeviren: Nevzat ÖZEL
Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi,
Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, Ankara, Türkiye.

Translated from English to Turkish: Nevzat ÖZEL
Ankara University, Faculty of Language, History and
Geography, Department of Information and Records
Management, Ankara, Turkey.

nozel@ankara.edu.tr

RDA: Kaynak Tanımlama & Erişim

R D A Anglo Amerikan Kataloglama Kuralları 2.basımın (AAKK2) yerine geçecek **yeni** kataloglama standardıdır.

RDA, **dijital bilgi kaynaklarının kataloglanması** ve kullanıcılara gereksinim duydukları bilgiyi **bulmaları, tanımlamaları, seçmeleri** ve **sağlamalarına** yardımcı olma konusunda kılavuzluk yapmasından dolayı daha önceki kataloglama kodlarının oldukça ilerisindedir.

RDA ayrıca eserler ve bu eserleri oluşturan kişiler arasındaki ilişkileri gösteren **“bibliyografik kayıtları kümeleme”** özelliğini desteklemektedir. Bu yeni ve önemli özellik, kullanıcıların bir eserin farklı basımları, çevirileri veya fiziksel formatları hakkında daha fazla farkındalığa sahip olmalarını sağlar.

RDA'nın Temelleri

RDA, Uluslararası Kütüphane Dernekleri ve Kurumları (International Federation of Library Associations and Institutions - IFLA) tarafından geliştirilen ve Anglo-Amerikan Kataloqlama Kuralları'nın dayandığı Paris İlkeleri'ni güncelleştiren Uluslararası Kataloqlama İlkeleri (International Cataloguing Principles - ICP);

RDA'nın temelini oluşturan kavramsal modeller (varlıklar, ilişkiler ve özellikler) ve RDA için kullanıcı görevleri sağlayan "Bibliyografik Kayıtlar İçin İşlevsel Gereklere (Functional Requirements for Bibliographic Records - FRBR)" ve "Yetke Verileri İçin İşlevsel Gereklere (Functional Requirements for Authority Data - FRAD)";

RDA tabanlı verilerin nasıl sunulabileceğine ilişkin görüş ortaya koyan Uluslararası Bibliyografik Tanımlama Standardı (International Standard for Bibliographic Description - ISBD) gibi uluslararası düzeyde belirlenmiş çeşitli ilkelere, kavramsal modellere ve standartlara dayanmaktadır.

Ortak Çaba

RDA'nın gelişimi ile birlikte kütüphaneler bugün, üst veri üreticileri ve kütüphane sektörünün dışındaki kullanıcılar ile ilişkiler kurulmasını sağlayan dijital ve web tabanlı bir ortamda hizmet verebilmektedir. RDA, kütüphanelerce oluşturulan kataloglama kayıtlarının üst veri üreten topluluklar tarafından oluşturulan diğer kayıtlarla bütünleştirilmesini destekleyecek; bu da mevcut kütüphane kayıtlarının yeni biçimlerde kullanılmasına olanak sağlayacaktır.

RDA, kütüphane topluluğunun içinde ve dışında yer alan gruplarla fikir alışverişinde bulunmaktadır. Joint Steering Committee (JSC), FRBR ve FRAD modelleri üzerine çalışan bu gruplara ek olarak;

- kullandıkları kavramsal modeller ve standartları karşılaştırmak için Dublin Core ve diğer semantik web toplulukları (bu dayanışma çalışmaları, grupların toplantılarda ileri sürdüğü önerilere dayalı olarak gerçekleştirilmektedir),
- MARC 21 ile RDA'nın uyumluluğunu sağlamak için Kongre Kütüphanesi Ağ Gelişim (Library of Congress Network Development) ve MARC Standartları Ofisi (British Library, Library and Archives Canada, ve Library of Congress himayesinde yer alan bir çalışma grubu RDA'nın MARC 21 ile eşgüdümünü sağlamak amacıyla son zamanlarda kurulmuştur),

- uluslararası standartlara uyumu sağlamak için IFLA'nın Kataloqlama Bölümü,
- kütüphane toplulukları ve yayıncıların kullanması için ONIX standartlarına dayalı bir terminolojisi listesi oluşturan yayıncı grupları ile birlikte çalışmaktadır.

JSC, kütüphane topluluklarıyla kapsamlı fikir alışverişleri gerçekleştirmektedir. Katılımcıların ve paydaşların görüşlerini almak için kullanılan JSC'nin web sitesi (<http://www.rda-jsc.org/rda.html>) aracılığıyla taslak içeriklerin paylaşılması, RDA'nın sürekli olarak güncellenmesi ve geliştirilmesi sağlanmaktadır. **JSC'de görev alan kurumlardan daha çok diğer ülkelerdeki kurumlar görüş bildirmek için ayrıca teşvik edilmektedir.** RDA, uluslararası düzeyde uyarlanabilir olma, diğer ülkelerdeki dille çevrilebilme ve yerel gereksinimlere yönelik kurallar geliştirme anlayışıyla geliştirilmektedir.

RDA'nın Faydaları

RDA, geleneksel bilgi kaynaklarının yanı sıra dijital bilgi kaynaklarının kataloglanması için kurallar oluşturarak, kütüphanelerin dijital çağa uyumunu sağlamaktadır.

AAKK2'nin temelleri üzerine kurulmuş ve kullanıcıların gereksinim duydukları kaynakları kolaylıkla **bulmaları, tanımlamaları, seçmeleri ve sağlamalarına** odaklanmakta; farklı üst veri toplulukları arasında üst veri paylaşımını ve çevrimiçi kütüphane hizmetlerinde kütüphane kayıtlarının yeni kullanım biçimlerini desteklemektedir.

RDA, dijital bir dünya için tasarlanmış kaynak tanımlama ve erişime yönelik yeni bir standarttır.

- RDA, bir kaynağı tanımlamak için gerekli olan bilgiye odaklanmakta; bu bilginin nasıl gösterildiği ile ilgilenmemektedir.
- Kullanıcılar RDA içeriklerini pek çok şifreleme şemaları ile birlikte kullanabileceklerdir (örneğin; Üst Veri Nesne Tanımlama Standardı (Metadata Object Description Standard-MODS), MARC 21 veya Dublin Core). RDA, uyarlanabilir ve esnek bir yapıya sahip olması nedeniyle kütüphanelerde olduğu kadar diğer bilgi toplulukları tarafından da kullanılmaktadır.

RDA'nın yapısı, katalog kullanıcılarının gereksinim duydukları bilgiyi kolaylıkla bulabilmesine yardım eden FRBR ve FRAD kavramsal modellerine dayanmaktadır.

- RDA'nın FRBR varlıklarını kullanması, kataloglarda aynı başlığa sahip eserlerin bilgilerinin (örneğin; çeviriler, özetler, farklı fiziksel formatlar) bir arada kümeleştirilerek daha iyi biçimde görüntülenmesini olanaklı kılmaktadır.

RDA, geleneksel bilgi kaynaklarının düzenlenmesi konusunda kütüphanelerin gereksinimlerine hizmet etmenin yanı sıra dijital kaynakların içeriklerinin tanımlanması konusunda da esnek bir çerçeve sunmaktadır.

- RDA, FRBR kavramsal modelini kullanmanın bir sonucu olarak bir eserin birden çok yönlerini tanımlarken esneklik sağlamaktadır.
- RDA, AAKK2'de bulunmayan ve genellikle dijital kaynakların tanımlanmasında kullanılan belirli özelliklere ve yeni nitelere sahiptir.

RDA, kurumların veri yakalama, saklama ve erişim konularında daha verimli olmasına destek veren yeni geliştirilmiş veri tabanı teknolojileri ile daha fazla uyum içerisindedir.

- RDA, kapsamlı düzeltmelerin yapılmadığı, üst verinin makinelerce yakalandığı ve "gördüğünü alma" mantığına vurgu yapmaktadır. Bu durum, katalogcuların zamandan tasarruf etmelerini sağlamaktadır.

RDA, AAKK2'nin temellerine dayanmaktadır.

- RDA kullanılarak üretilen kayıtlar, AAKK2 kayıtlarıyla uyum içerisinde olacaktır. Katalogcular pek çok durumda, eski katalog kayıtlarını tekrar düzenlemek durumunda kalmayacaktır.

Seçim ve giriş biçimleri ile ilgili RDA kuralları AAKK2'deki kurallardan türemektedir.

- RDA'nın bir sonucu olarak bazı başlıklar biçim değiştirirken, giderek karmaşıklaşan çevrimiçi sistemler bu değişikliklerin uygulanmasını kolaylaştıracaktır.